

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 16.

Ljubljana, 16. vel. srpana 1892.

XXXII. leto.

Vsebina. E. Gangl: Prolog ob priliki abiturijentske veselice slovenskih in hrvatskih pripravnikov v Ljubljani, dné 4. vel. srpana 1892. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Naši dopisi: Iz Rajhenburga. — Iz Gradca. — Iz novomeškega okraja. — Iz Kranja. — Z Grma. — Iz Ljubljane. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Prolog

ob priliki abiturijentske veselice slovenskih in hrvatskih pripravnikov v Ljubljani, dné 4. vel. srpana 1892.

Zrtvuj srcé najblažje, čas in glavo,
Vspodbujaj, úči, vnemlji, téši brate!

J. Cimperman.

Pozdravljena srénó, gospóda vrla,
Pozdravljena stotisočkrat med nami!
Noč zaželéna krila je razstrla,
Ki združila nas prvič v svètlem hrami
In pot težavno, novo nam odprla,
Da zremo nánjo s srénimi željámi.
Ob pragu srca nam polné spomini,
Ki so zajeti v dôma zgodovini.

Pomlád cvetoča kraljevala zémљи,
V raj je prestvarila solzá dolino,
Da nje krasota vsakega razvnmélji,
Ki v dom raván odbral si in planino;
V ljubezni, koja srca vseh objémљи,
V ljubezni zvesti žil za domovino
On, ki bolést zrl svojega je roda
Pod trdo rôko tujega gospoda!...

Ta tožni rod bil rod je majke Slave,
Ta krasni svet — nam domovina draga!
Solzé pojile njene so dobrave —
Saj plakala nebrojna srca blaga...
Moč rok pomore dômu, vedre glave,
S solzámi se ne privojskuje zmaga —
Na delo so možjé stopili vrli
In z delom tuje so nasilstvo strli.

Kdo bil je prvi, ki je zémљи sveti
Med národom ljubezen jel krepiti?
Kdo je obupan rod učil živeti?
Kdo za pravico ga učil boriti?
Kdo kazal pot, po koji mu je speti,
Da slednjič more do kreposti priti?
Kdo dôma bila pômoč, kdo boritelj?
Rešnik mu, oče in vodník? — Učitelj! —

Zamrla dôba straha in trepeta,
Slovénu novo žitje se začelo:
Rod gleda na vladarja in očeta
V zvestosti, ki učiteljevo delo;
Ljubezen daje moč mu v delu sveta,
V kateri srce do Bogá vzkipeło.
Ljubezen žila v vek bo ta vzneséna,
Ker v mlada srca kal je nje vsajéna.

Blagóst ti, národ, ki dobrote ceníš
Mož, ki so ohranili ti življenje!
To pazi, da se v delu ne poleniš,
V katerem ti jedino je vstajenje —
Doklér krepostnih mislij ne premeniš,
Do vzorov ti ne mine hrepenenje,
In dôkler pôlja tvoja móci Sava,
Učitelj živí in njegova slava!

Napočil slávnosten je dan, ki združil
Hčera zbor z dômu zvestimi sinovi.
Nam src doslèj nikdó še ni okužil,
Krepé s sovraštvom tuji jih rodovi!
Prisegel vsak je, da bo dômu služil,
Doklér ga žitja zibljejo valovi.
Če v drugem ne, srcé v ljubezni vsako
Nas vseh od danes bodi si jednako.

In to ljubezen, ki kot solnce vroča
Razvneumlje kri nam, srce, čelo, lice:
Rodila domovina je cvetoča,
Ko v čar odele vesne jo cvetice,
In déd, čegàr beseda je tresoča
V molitev vnuku sklepala ročice,
Ob uri smrti vélel mu jedino,
Bogá ljubiti, carja, domovino!

Ljubezen trojna, združena v jednoto,
Jedini zmoter nam je delovanja:
Odvedel tega bo korák v samoto,
Pomore dômu tam do blagostanja;
Užíval drugi mesta bo lepoto,
Učiti — misel tod mu bo vsakdanja.
Kdo vpraša, kje mu boljše je plačilo —
Ob sreči dôma plačan je obilo.

In danes, glej, ob nas se mnogo zbralo
Krepostnih mož, ženâ, deklét, da z vami
Vso srečo mi delimo in zahvalo,
Ki navdušuje vsakega med nami.
Srce hvaležno bode to ostalo,
Doklér blestí nam solnce nad gorami:
Ko nas ne bo, potomci bodo naši
Ljubezen vračali ljubezni vaši.

Vojščak junaško stopa v boj krvavi,
Ko čuje glas: Ti domovino brani!
Krepilo danes vaši nam pozdravi,
Ko stopamo na dušni boj pozvani.
Krvav ni boj, a vènder vodi k slavi,
Ki domovini v čast in moč ostani,
Doklér učitelj žije domovine,
Nje rast in blagostanje ne premine.

Zazvèni spev! — Od gôre in do gôre
Ti pluj razvnet ob notranjem viharji!
Napolni domovini vse prostôre,
Bogú na čast in diki med cesarji!
Iskrí se rôsa v svitu zlate zôre,
Gorí srcé na dôma nam altarji.
In vam, ki združila ljubezen prava,
Zaslužena in večna bodi slava! —

E. GANGL.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Že l. 1868 se je sprožila blaga misel in spoznala živa potreba, da naj bi se po zgledu družih dežel in mest vstanovilo tudi v Ljubljani društvo, s katerim bi se bu-

dila in krepčala katoliška zavest in ljubezen zoper mnoge nevarnosti in napade nove dobe. Poprijel se je tega dela grof Wurmbrand, kateremu je v začasnem

odboru tajnik bil dr. A. Čebašek. V čvrstem spisu „Katoliška družba na Kranjskem“ je v Danici l. 1869 str. 41—43 skazal nje potrebo in dobroto, ter v prvem vstanovnem velikem zboru 3. marc. imel poročilo o delavnosti vstavnega odbora in o tedanjem družbinem stanu (Danic. str. 85—94). „Sklepam to svoje naznanilo s serčno željo, da bi mlada družba prav verlo napredovala, naj bi iz zerna izrastla v košato drevo in rodila obilno sadú v čast Božjo, v naš in bižnjega prid in veselje, v korist cerkvi in domovini. Vsegamogočni pa naj obilno blagoslovi delo odbora in družbe, njegova milost naj bo vselej med nami in z nami!“ — Ostal je v njej še tajnik, in v prvi odborovi seji prevzel nalogo za ude sestaviti knjižico o petdesetletnici sv. Očeta, kateri se bo dala na čelo dostojna podoba Njihova. Tako je prišla na svetlo knjiga:

Zlatomašnik Sveti Oče Pij IX. Čertice o Njihovem življenju, delovanju in značaju. Na svetlo dala in založila katoliška družba na Kranjskem. V Ljubljani 1869. 8. 50. Natisnil Eger. S podobo Pijevo in v pristavku s himno papeževo. V praznik sv. Jožefa spisal Č. po geslih: „Na nobenem prestolu sveta še ni bilo toliko modrosti, učenosti in čednosti.“ Maistre. „Brez vsih pripomočkov sem, vendar nisem nepokojen; nar veči moč, Bog, mi daje stanovitnost.“ Pij IX.

Letni shod katoliške družbe na Kranjskem 24. listopada 1869 — je druga knjižica, katero je sestavil njen tajnik. V Ljubljani 1870. 8. 24. Nat. J. R. Milic. — „Letni shod ali občni zbor je tehtnega pomena za sleherno družbo, njen poglavitni praznik, slovesni spomin njenega rojstva, pravi v „Vvodu“. V njem se razodeva bolj ali menj živo vdeleženje družbinih udov; kaže se dosedanje delovanje v kratkem pregledu kakor v zerkalu, kakor se z višave vidi okolica; kaže se njena moč po številu udov in dnarnem stanu, ali dobro vkoreninjena čversto stoji in veselo prihodnost obeta, ali pa nasprot le hira in peša v vsakem oziru. Taki prvi

občni zbor je imela naša katoliška družba po svojih pravilih 24. listopada v čitalnični dvorani. Sošlo se je okoli 300 družbenikov, domačih in vnanjih, med temi tudi naš slavní rojak, mil. gospod Ignacij Mrak, škof v Marketi v severni Afriki, rojen v Poljanah na Gorenskem itd. — 1. Ogovor g. predsednika. 2. Poročilo tajnikovo, kateri naposled živo kliče: „Krepko naprej!.. Naprej po poti, katero kaže Kristusova nevesta, sv. cerkev, če nas tudi imenujejo ultramontance in klerikalce, saj s tem le resnico naše vere priznavajo, ker unkraj gora (ultra montes) v Rimu je pravi namestnik Kristusov in sedež edinosti katoliške cerkve, in le aposteljnóm in njih njih naslednikom, duhovnim (clero), ne pa liberalcem, je Kristus zročil vso oblast v svoji cerkvi. Le to bo pravi napredek, ne puhlih izrazov po lažnjivi poti nasprotnih širokoustnežev, ampak napredek, kateri nas v resnici razsvetlí in oblaží, ktereга bodo vesele nebesa, kateri nas popelje k slavní zmagi in pravi časti. Naše geslo pa ni le: Naprej, ampak tudi: Kviško! Sursum corda!.. Naprej po poti prave vere, in kviško v duhu keršanske ljubezni! itd.“ 3. Pregled in posnetek daljnih obravnav in govorov. Sklep.

Papeževa nezmotljivost kratko pojasnjena vernim Slovencem v poduk. Zal. in na svetlo dala Katoliška družba za Kranjsko. V Ljubljani 1870. 8. 60. Nat. Eger. V praznik Mariinega imena spisal Č. t. j. dr. A. Čebašek, kateri v „Vvodu“ pravi: „— Že med zborovim pretresovanjem in še bolj sedaj po slovesni določbi so nasprotniki prederzno in zaničljivo kričali, češ, da je to nova vera, da je zgodovini in zdravi pameti nasprot, in so iskali po spisih in časnikih verne motiti, da to ni mogoče, da to ni delo sv. Duha, da je človeška zmota!.. Tega je kriva nekoliko nevednost, nekoliko hudobna volja in sovrašтво do katoliške cerkve sploh in še posebej do rimskega pervaštva. Gotovo je marsikteri zmed bralcev slišal ali bral tako neslano ble-

denje, v katerem vsak širokoustnež stavi svojo modrost nad modrost zbranih škofov, ktere je sv. Duh postavil vladati cerkev Božjo. To zbega tudi pobožnega kristjana, da ne vé, kaj odgovoriti.. Zato bo ta knjižica kratko in kolikor mogoče razumljivo skusila to resnico pobožnemu slovenskemu ljudstvu pojasniti itd.“ — „Kupite si bukvice „Papeževa nezmotljivost“, ker so tako izverstne in toliko potrebne. Ponosni smemo biti, da imamo v svojem maternem jeziku tako čversto delo, ktero morebiti vse druge enake dela, kar jih je do zdaj v raznih jezikih na svetlo prišlo, delež prekosi. Skažimo s tem pa tudi hvaležnost preč. g. dr. Čebašku, kateri je v tako malem času tako dobro delo na dan pripravil.. Z učeno in vender lahko umevno besedo je ta gospod nezmotljivost papežovo tako dokazal, da bi mógel vsak tega prepričan biti, ko bi tudi resnica še ne bila razglašena za verski stavek itd.“ (Vid. Danic. 1870 str. 395—6). — Nekaj besed o začetku katoliške družbe na Kranjskem — nasproti društvu konstitucionalnemu (str. 232). — Zdí se mi, da bi tudi naša katoliška družba delovala z boljšim ali vsaj bolj očitnim ter vzajemnim vspehom, ko bi se povzdignila v politično katoliško društvo po zgledu družih konservativno-katoliških kazin ali društev po katoliškem svetu. Mi katoličani se le ne zavemo, kako močni smo, ako delamo s Kristusom. Pa Gospod spí v nas; treba je da ga zbudimo, in z njim vred se vojskujmo zoper nevarne vetrove sedanjega lažnjivega liberalizma in gerdega frajmavrarstva (str. 378) itd. — Ktere časnike si naročimo v novem letu (Danic. str. 401—2)?

V Danici l. 1871 so jako krepki njegovi sestavki, na pr.: Rojaki, snujte si katoliško-politične društva (str. 57)! — Govor v katoliški besednici 7. majnika, na pr.: „Ljubljansko konstitucionalno društvo, ki je že pri raznih priložnostih očitno pokazalo svojo zagrizenost do katoliške cerkve, je v svoji seji 18.

apr. sklenilo adresso do sedaj velikrat imenovanega Döllingerja, ki se je očitno vzdignil zoper versko resnico papeževe nezmotljivosti in je zato tudi očitno od cerkve izobčen, in je s tim poterdilo, da je v tej reči enake misli z imenovanim izobčenim profesorjem in torej tudi zapade z njim enaki kazni, izobčenju (excommunicatio). Tudi je dalo prošnjo do vsega ministerstva, da naj varuje državno nevarnega vpliva te verske resnice. Težko je razumeti, zakaj in kako se vtika posvetno politično društvo v čisto versko resnico, ktera ima s politiko ravno toliko opraviti, kakor nezmotljivost vesoljne cerkve, in prav lahko bi se Apelova prislovica obrnila na konšt. društvo itd.“ (str. 148—169). — Govor v shodu kat. družbe 3. sept.: Ljudska šola. 1. Vvod. 2. Namen in začetek ljudske šole. 3. Značaj in podlaga ljudske šole. 4. Stara šola. 5. Njene pomanjkljivosti. 6. Nova šola. a) Kaj je namen nove šole? b) Ali je nova šolska postava katoliški veri in cerkvi pravična. c) Nadzorništvo. d) Novi učitelji. e) Novi predmeti ali šolski nauki. 7. Sklep in nasvèt (str. 295—330). Novodobni učitelji in novošegne učiteljice, berite, čitajte, sodite, kajti — čuti je treba oba zvona, da se resnica prav spozná!

L. 1872 v Danici: Bogoslovške šole. Govor v seji katoliške Besednice 4. febr. Na primer bodi začetek: „Konstitucionalno društvo se je v svoji poslednji seji 24. jan. spet zaletelo z obče znano prederznostjo čez svoje meje na ptuje bogoslovsko polje in sicer prav do središča, kó se je svojo novo-êrno modrostjo lotilo nar važniši in nar tehtnejši tvarine bogoslovskega izobraževanja; gosp. Dimic je govoril o „Reform der Bildungsanstalten für den Klerus“, in je nasvetoval, da naj se odpravijo semeniške bogoslovške šole, ter se bogoslovci pošiljajo na vseučilišča. To čitaje sem mislil nekoliko obširniše o tej reči govoriti; pa ni treba, ker so naši verli gg. bogoslovci prederznega govornika po „Zg.

Danici“ 2. sveč. tako izverstno zavernili, da ga mora biti sram, da jo je tako hitro skupil ravno od tih, katerim je ponujal svojo modrost in svobodo zoper ultramontansko tlačenje duha“ (Vid. gosp. Dimicu in dimičarjem str. 35—6). Prav mu je, da je hitro našel svoj Sedan, ker se prederzno spuša čez svoje meje v ptuje, kar mu je čisto neznano, nikakor ne lastno. Zato sedaj meni ni treba obširno govoriti in zavračevati nasprotnika. Le zavoljo tega, ker bi ne bilo prav, ako bi naše kat. pol. društvo o tem važnem vprašanji čisto molčalo, hočem to tehtno vprašanje nekoliko razjasniti in novošegnega bogoslovca kratko zaverniti“ (str 50—53) itd. — Slava jezuitom! Nasprot njihovim sovražnikom (tudi lažnjivi „Tag-

blatt“ je začel vnovič zoper nje divjati) hočemo navoditi le nektare izreke in misli slavnih veljakov in zlasti tudi pervakov nekatoliških ver, iz katerih se bo očitno vidilo, da izverstni učenjaki različnih narodov in vér so vse bolj pravično sodili o tem slavnem redu, da tedaj le strast in nevednost, hudobija in enostranost more tako krivično ves izverstni red odsoditi, kakor je to storil pretekli vek in namerja naša doba (Danic. str. 156—158) itd. — Mnoge zasluge si je pridobil za ustanovitev podpornega društva duhovskega, v katerem je predsednikov namestnik že v osnovalnem odboru postal dr. Andr. Čebašek, častni kanonik in semeniški vodja (Dan. 420).

Književnost.

Letna šolska poročila. 8. Štirirazredna ljudska in obrtno-nadaljevalna šola v Metliki je imela koncem minulega šolskega leta 388 učencev in učenk; narodnosti bili so do 1 vsi slovenske in vere katoliške. Učnih močij je bilo 7, namreč vodja in nadučitelj g. Andrej Šest, 2 učitelja, 2 kateheta in 2 učiteljici. Obrtno nadaljevalno šolo je obiskovalo v dveh tečajih 64 učencev 12 raznih obrtov. Poučeval je vodja, 1 katehet in 2 učitelja. Slovencev je bilo 52, Hrvatov 9, Nemci 3.

9. Na gimnaziji v Novem Mestu je bil dné 15. mal. srpana sklep šole. Poleg ravnatelja g. dr. Fr. Detele je poučevalo 14 profesorjev, neobligatne predmete pa 5 učiteljev. Iz šolskega poročila povzamemo, da je bilo vseh dijakov 204 (194 Slovencev, 8 Nemcev, 1 Čeh, 1 Rumun). Odliko jih je dobilo 22, prvi red 127, ponavljalni izpit 27, drugi red 21, tretji red 5. Osmošolcev je bilo 16, izmed katerih se jih je oglasilo 11 k zrelostnemu izpitu; dva sta napravila izpit z odliko, jeden pa pride k skušnji v jednem predmetu čez dva meseca. Na čelu poročila je prof. Vrhovec spis »Ein Defraudationsprocess aus dem Jahre 1782«. S to šolo je združena tudi obrtno-nadaljevalna šola.

10. Izvestje c. kr. državne gimnazije v Trstu za l. 1892. prinaša na prvem mestu prof. L. Petrika spis »Philipp Reis, Telephon«. Na tem zavodu je poučevalo poleg vodje dr. A. Nitscheja še 19 rednih učiteljev, 2 stranska učitelja in učitelj evangeliškega veroizpovedanja. Med prvimi so Slo-

venci: profesorja I. Jesenko in dr. K. Glaser ter učitelj veronauka J. Warto. Po narodnosti je bilo med učenci 82 Slovencev, 139 Italijanov, 134 Nemcev in 56 drugih narodnosti. K zrelostnim izpitom se je prijavilo 35 osmošolcev. Jeden je dobil spričevalo z odliko, spričevalo zrelosti 19, 3 bodo ponovili izpit iz jednega predmeta po počitnicah, 7 je nezrelih, 1 ni prišel k izpitu radi bolezni, 4 so pa odstopili že začetkom izpitov.

11. Mesna nemška dekliška šola v Ljubljani je imela koncem minulega šolskega leta 324 učenk. Le slovensko jih je govorilo 10, le nemško 98, slovensko in nemško 181, slovensko, nemško in druge jezike pa 12. V Ljubljani jih je stanovalo 299 in zunaj Ljubljane 25. Za višji razred je sposobnih 258 in nesposobnih 50. Poučevale so na tej šoli poleg voditeljice in nadučiteljice gđc. Alojzije Bauer še tri stalne učiteljice, katehet in jedna namestna učiteljica.

12. Franc-Jozefova ljudska šola v Črnomlju z dekliško paralelo je imela koncem minulega šolskega leta v vsakdanji šoli 395 dečkov in deklic in v ponavljalni šoli 103 dečke in deklice, skupaj 498 otrok. Na tej šoli so poučevali poleg nadučitelja-voditelja in c. kr. šolskega nadzornika g. A. Jeršinoviča še trije učitelji (jeden stalen in dva začasna), jedna stalna učiteljica in katehet.

13. Letno poročilo štirirazredne ljudske šole v Novem Mestu je sestavljeno še precej po starem. Učenci posameznih razredov so uvrščeni

sicer v abecednem redu, a v treh oddelkih. V prvem oddelku z napisom: »Prav dobro so se učili« so debelo tiskani odličnjaki, v drugem oddelku z napisom: »Dobro so se učili« so z navadnimi črkami tiskani učenci, ki so dobili I. red in v tretjem oddelku z napisom: »Nezadostno so se učili« so pa učenci z II. redom. Vseh učencev je bilo koncem šolskega leta 179 in sicer 71 iz novomeške šolske občine in 108 pa iz drugih šolskih občin. Na tej šoli je poučevalo 6 učiteljev iz reda sv. Frančiška.

14. Dr. J. Waldherrjev zavod v Ljubljani je imel koncem minulega šolskega leta 63 gojencev. Ljudsko šolo jih je pohajalo 15, pripravljalni tečaj za trgovske učence 16, realko 9, gimnazijo 3, trgovsko učilišče 9, tečaj za jednoletne prostovoljce 6 in 1 je bil privatist. Na tem zavodu je poučevalo 26 učiteljev in profesorjev.

15. Na ljubljanski višji gimnaziji je poučevalo v šolskem letu 1891/92. poleg ravnatelja g. A. Senekoviča še 31 učiteljev in profesorjev. Neobligatne predmete (slovenski, francoski in laški jezik, tesnospise, lepospise, risanje, petje in telovadbo) so poučevali posebni učitelji. Prvi razred je obiskovalo 98, drugi 75, tretji 57, četrti 43, peti 105, šesti 61, sedmi 71 in osmi 54 učencev. Vsak razred je imel paralelko. Ves zavod je imel 564 učencev. Iz Ljubljane jih je bilo 127, iz drugih krajev Kranjske 346, ostali pa iz raznih kronovin. Za višji razred je bilo sposobnih z odliko 80, prvi red jih je dobilo 369, drugi red 41 in tretji red 14. 60 učencem je dovoljen ponavljalni izpit. Celo šolnino je plačevalo 179 učencev, polovico 18, oproščenih je bilo 367 učencev. 98 je bilo štipendistov (skupaj 8655 gld.) Šolnine se je uplačalo v obeh semestrih 8250 gld.

16. Na višji realki v Ljubljani je službovalo letos poleg ravnatelja g. dr. R. Junowicza še 18 učiteljev in profesorjev. Prvi razred je obiskovalo 86, drugi 79, tretji 62, četrti 61, peti 30, šesti 12 in sedmi 18, skupaj 348 učencev. Prvi red z odliko jih je dobilo 30, prvi red 244, drugi red 23 in tretji red 10 učencev; 41 učencem je dovoljen ponavljalni izpit, 12 abiturijentov je napravilo izpit zrelosti (2 z odliko). Kranjcev je bilo izmed 348 učencev 251, ostali pa iz drugih kronovin. Celo šolnino je plačalo 131, polovico 1 in popolnoma oproščenih je bilo 216 učencev. Uplačana šolnina je znašala 6189 gld.; 24 učencev je dobilo 2117 gld. štipendije. — V zvezi z višjo realko je bila obrtna nadaljevalna šola, na kateri je poučevalo 12 učnih močij. Obiskovalo je to šolo 269 učencev 39 raznih obrtj.

J. D.

Narodna biblioteka. Natisnil in založil J. Krajec v Novem Mestu.

V zadnjem času so izšli zopet trije snopiči tega književnega podjetja in sicer:

43. snopič. Sofoklejev Edip na Kolonu. Životopis Sofoklejev in uvod napisal, dramo prevel in opomnje dodal R. Perušek. Str. 109. Cena 15 kr.

Kdor rad prebira grške klasike, čital bode tudi ta prevod. Soditi ne moremo, ali je prevod natančen ali ne, vendar upamo, da je dober ter se nadajamo še drugih Sofoklejevih dram v našem jeziku od tega prelagatelja.

44. in 45. snopič. Z ognjem in mečem. Sienkiewicz. Historičen roman. V teh snopičih se nadaljuje v 41. snopiču pričeti roman ter se končuje njega prvi del. Prav je, da izdā g. Krajec ta roman in želeti je, da bi še mnogo prevodov iz poljščine nam še podal v svoji biblioteki. Bojimo se le, da se ne bode knjiga dobro prodajala, ker izda letos tudi »Slovenska Matica« v dobrem prevodu ta prevod. I.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Ureduje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središči. II. zvezek. V Ptuiju 1892. Zalaga izdajatelj, tiska W. Blanke. Cena 15 kr.

Drugemu zvezku se pozna, da ima izdajatelj resno voljo dobre knjižice podajati slovenski mladini. Vsebinska je tako razvrstena, kakor v I. zvezku in tudi oni podobna. Jezik je še precej trd in okoren in mnogi izrazi za otroke neumljivi. Saj niti odrasčenci dostikrat ne vedó, kaj pomeni ta ali ona beseda, take izraze je treba dobro pojasniti. Mnogo se dá lepše in bolj razumljivo povedati. Čitatelju presedajo zlasti nekateri skovani pridevniki n. pr. rajskosladek, nebojasen, žalolep itd. Jezik je sicer boljši kakor v prejšnjem zvezku, ali vendar je še treba mnogo pazljivosti, da bode res dober. Slovensko učiteljstvo naj blagovoli podpirati to književno podjetje. F. J.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko, II. letnik. To društvo začelo je veselo napredovati, ker šteje letos že 202 uda, mimo lanskih 172. Tudi njegova »Izvestja« so se letos znatno pomnožila. Slovenski zvezek obsega letos 160 strani mimo 68 lanskkih. V njem nahajamo najpoprej »Zgodovinske pabirke iz loškega okraja«, v katerih opisuje dr. Fr. Kos uradnike in meščane škofjeloške ter sploh zgodovinske osebe, ki so živele v tej gosposčini od XVI—XVIII. stoletja. Z drugim sestavkom »Drobtinice iz furlanskih arhival« nadaljeval je deželni arhivar A. Koblar svoje zanimive prineske k cerkveni zgodovini kranjski. Želeti bi bilo, da bi č. g. Koblar razširil svoje spiske iz furlanskih arhivov na vse župnije in duhovnije, ki so kedaj spadale pod oglejski patrijarhat. Profesorja J. Apih in A. Kaspret uvrstila sta manjše doneske »o ustanovitvi novomeške gimnazije ter o prijateljskih razmerah med »Kopitarjem in Rankejem«. Prof. Rutarja spis »Sv. Križ vipavski« ozira se na sosedno kronovino, zlasti na ajdovski sodni okraj. Zanimiv prinos k kulturni zgodovini so »Pasijonske igre na Kranjskem« (sp. A. Koblar), v katerih se opisuje zlasti procesija na veliki petek v Škofji Loki. Tipične osebe tega sprevoda govorile so slovenske kitice, kitice, katere je zložil kapucinec o. Romuald l. 1721.

Med manjšimi zapiski pojasnuje č. g. Koblar od kod pride ime Voklo? (namreč od «lokve»), potem priobčuje isti zanimivo zgodovino «O zidanji crngrobske cerkve», poznejšega dela namreč l. 1520. G. župnik M. Sila priobčuje kraje na Krasu, v katerih so bivali od l. 1060. naprej «Podložniki rožaškega samostana», in g. I. V. podaja štiri «Doneske k slovenski slovstveni zgodovini XVIII. veka». Iz tega pregleda vsakdo sprevidi, da je vsebina II. letnika muzejskih «Izvestij» zelo bogata in v vsakem oziru prezanimiva. «Izvestja» lahko kupijo tudi nečlani za 1 gld. pri Bambergu v Ljubljani.

V nemškem jeziku sta izšla zgodovinski in prirodznanski oddelek muzejskih «Izvestij». Zgodovinski oddelek prinaša najporej poročilo o društvenem delovanju, potem pa zanimivo razpravo prof. J. Wallnerja o kranjskem in primorskem domobranstvu v začetku avstrijske nasledstvene vojne. Učitelj K. Črnologar pojasnuje, da znani kamen v stičenski cerkvi ne more biti grb in prvotni nadgrobni kamen vojvodinje Viride. Prof. Rutar pripoveduje o nekedar tako priľubljani zabavi Ljubľančanov, namreč o izletih

po Ljubľanici in sploh o plovitvi na tej reki. Kulturhistorično zanimiv je prof. Wallnerja prispevek o gospodarstvu in hišnem redu v bistriskem samostanu l. 1659. Na koncu zvezka podaja prof. J. Šorn nekaj vzgledov iz latinskega glosarja, ki se nahaja v mestnem arhivu v Ljubľani.

Najobsirnejši je prirodznanski oddelek letošnjih «Izvestij», ker obsega 177 strani. Na prvem mestu prinaša IV. del (konec) prof. Vossovega opisa kranjskih gliv «Mycologia Carniolica» z dodatkom «neplovitih gliv». Za tem nadaljuje prof. J. Seidl svoje učeno, zelo natančno in trudapolno delo o «Podnebji Kranjske», namreč o toplinskih izjemah, o mesečnih in letnih skrajnostih topline, o nasledovanji toplinskih anomalij, o spremljivosti zračne topline od dne do dne ter o vertikalnem in horizontalnem razdeljenji topline.

Muzejska «Izvestja» podajajo nam torej lepo število strogo znanstvenih razprav, ki se tičejo domoznastva kranjskega, zato jih toplo priporočamo v čitanje in proučenje vsakemu omikanemu čitatelju. J.R.

Naši dopisi.

Iz Rajhenburga. (Francišek Jamšek †.)

«Odrpta noč in dan so groba vrata,
Al' dneva ne pové nobena pratka.»

Kakor blisk je prešnila dné 22. m. m. okoli 5. ure popoldne pretresujoča vest ves trg, da leži ravnatelj Jamšek od kapi smrtno zadet v nezavesti. Vsa nujna zdravniška pomoč je bila zastoj, kajti drugi dan že so oznanovali zvonovi po vsi fari in vihrajoča črna zastava raz šolsko poslopje, da je preminol mož, katerega je čislalo vse od prvega gospoda, do bornega kočarja, ter se preselil v boljšo večnost. Koliko spoštovanje in vdanost je užival rajni pri svojih tovariših, domači občini itd., kazal je očitno njegov pogreb, pri katerem ga je spremljalo pet gg. duhovnikov, 35 učiteljev, ves občinski zastop z županom na čelu, krajni šolski svet, domači in tuji pevci, šolska mladina in ogromna množica občinstva k zadnjemu počitku. Na grobu je nadučitelj g. Mešiček govoril o nenadomestljivi izgubi rajnega kot očeta, tovariša, učitelja itd. tako živo, da se je solzilo sleharno oko. Po odpetem zboru «Blagor mu» izročili smo ga hladni zemlji ter ostavili tužnim srcem tihi grob.

Pokojni je bil rojen 17. mal. srpana 1840. l. v Žalcu, obiskoval tu dvorazrednico in dovršivši l. 1857. takratno preparandijo v Celji, služboval zaporedoma v Konjicah, Slatini, pri Sv. Roku, v Mozirji, Celji, Loki pri Zidanem Mostu in od l. 1870. v Rajhenburgu. Deloval je neumorno na svoji nadaljni izobrazbi, vsled česa je bil od 1860—75. l. c. kr. okrajni

šolski nadzornik ter je pred petimi leti dobil častni in zaslužen naslov «ravnatelja».

L. 1887. obelodanil je «Drobtinice» v spomin petindvajsetletnice Slomškega in v zadnjem letniku «Potopnika» «Napake pri vzgoji otrok».

V najlepši dobi — bil je star 52 let — pobrala ga je nemila smrt ter iztrgala obitelji ljubljenege očeta, učiteljstvu častnega in odličnega člana, mladini vzornega učitelja, narodu iskrenega rodoljuba, nevednim modrega svetodajalca itd. Blag mu spomin!
S. E.

Iz Gradca. Dné 25. mal. srpana se je pričel tu na Francišek-Jožefovi šoli v Wielandovi ulici pod voditeljstvom meščanskega učitelja Franciška Šöllnerja prvi šesttedenski tečaj za deška ročna dela. Tega tečaja se udeležujejo iz Kranjske učitelji Benedek, Poženel, Kleč in tehnikar Schrautzer; iz Širske pa učitelji Toplak, Krivec, Standinger in trije učiteljski pripravniki. Udeležba je sicer mala, a za udeležence tem ugodnejša, ker se bodo v tej stroki lahko tem temeljiteje izurili. V lepljenstvu poučuje vsak dan od 7. do 10. ure popoldne narodni učitelj Alojzij Kasper. v mizarstvu pa od 1½11. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne delovodja bolcanske obrtne šole Ivan Blahowsky. Poleg navedenih ur predava pa še vsak četrtek od 6. do 7. ure zvečer voditelj Šöllner o pomenu, namenu in metodi tega pouka. Dné 18. vel. srpana bomo imeli dopoldne prosto, popoldne praktičen nastop in dné 3. kimoveca pa sklep z razdelitvijo del in spričeval.

Več o tem učiteljskem tečaju znabiti pozneje, ko se vrnemo zepet domov. (Prosimo! — *Ured.*) Na zdar! —k.

Iz novomeškega okraja. Okrajna učiteljska konferencija za slovenske ljudske šole novomeškega okraja bode dné 24. vel. srpana t. l. ob 9. uri zjutraj v prostorih ljudske šole v Trebnjem. Poleg običajnih točec je na dnevnem redu:

Podrobni učni načrt za pouk v realijah:

a) Na jednorazrednicah, poročata gg. učitelja V. Kmet (v Št. Lovrencu) in L. Pegan (v Prečini).

b) Na dvorazrednicah, poroča g. nadučitelj J. Franke (v Št. Petru).

c) Na trirazrednicah, poroča g. nadučitelj F. Kallinger (v Toplicah).

d) Na štirirazrednicah, poroča g. nadučitelj Fr. Koncilijski (v Žužemberku).

Letošnji dnevni red nam kaže dve novosti; prvič je lice njegovo zgolj slovensko, ker so nemške šole pripadle kočevskemu okraju, — in drugič nam pa pravi, da ne bode zborovanje v Novem Mestu, kakor je bilo doslej navadno, temveč da bo v Trebnjem, kar je bila želja več gg. tovarišev.

Zakaj je to dobro in koristno, mislim da ni treba raztolmačevati. Da ni vsem všeč je gotovo, posebno še takim ne, katerim je za vozarino več, kakor za pouk pri skupščini.

Meseca rožnika je zborovalo naše učiteljsko društvo na Toplicah. Petnajst udov — za naše krajevne razmere še precej povoljno število — se nas je udeležilo, kar je predsednik g. F. Koncilijski v svojem nagovoru pohvalno omenjal. Poročilu g. V. Zavrla o deških ročnih delih smo z zanimanjem sledili. Govoril pa je tudi prav dobro in prepričevalno o veliki koristi takega pouka na ljudskih šolah.

Posvetovali smo se še to in ono, potem pa sklenili, da bodi občni zbor na dan uradne učiteljske konferencije, a slavitev 300letnice J. A. Komenskega dné 24. vel. srpana t. l. na Toplicah, v katero svrhu smo si izvolili slavnostni odsek (gdč. Ekel ter gg. Kallinger, Zavrl, Potokar in Grajland). Menili smo namreč, da bode konferencija prej. Ker nas je pa ravno to varalo, bode moralo slavnostno zborovanje za ta dan izostati.

Iz Kranja. Vokrajni učiteljski knjižnici za kranjski šolski okraj prirasle so od meseca listopada 1889. do konca leta 1891. nastopne knjige:*

V I. oddelku: Tek. štev. 81. Deutsche Grammatik für österr. Mittelschulen nebst einem Abriss der deutschen Metrik von Dr. Willomitzer. Wien. 1883. 82. Deutsches Lehrbuch für die untern Classen der Gymnasien von Dr. Marcus Pfannerer. 3. Band. 1864. 83. Deutsches Lesebuch, 4. Band. 1880. 84. Memorabilia Alexandri Magni et aliorum virorum illustrium,

Phaedri fabulae selectae, von K. Schmidt und O. Gehlen, 4. Aufl. Wien. 1882. 85. Poročilo o javnih in privatnih ljudskih šolah deželnega stolnega mesta Ljubljane 1889—90. Uredil prof. Fr. Levec. 86. Pedagogiški letnik, IV. 1890. Izdalo in zal. Ped. društvo v Krškem, cena 1 gld. 87. Slov. Elementarbuch für Mittelschulen und Lehrerbildungsanstalten von Jos. Lendovšek, 80 kr. 88. Allerhand Sprachdummheiten von Gustav Wustmann. Leipzig, 1891. 1-25 gld.

V III. oddelku: 85. Lehrbuch der Geschichte der Neuzeit für die mittleren Classen der Mittelsch. von Dr. E. Hanak, 6. Aufl. Wien, 1885. 86. Grundzüge für den ersten Unterricht in der Erdbeschreibung von Dr. G. Herr, 7. Aufl. Wien, 1879. 87. Unter den Fahnen. Die Völker Oesterr.-Ungarns unter den Waffen. Wien, 1889. 88. Zgodovina Cerkljanske fare. Sp. I. Lavrenčič, 1 gld. 89. Star atlas z l. 1589. z latinskim tekstom, Antwerpen. 90. Oesterreich in Wort und Bild, 24 zvezkov, 7-20 gld. 91. Laibacher Musealverein izdal za l. 1891 tri zvezke: a) Mittheilungen des Musealvereines für Krain, IV., 1. Abth., Historischer Theil. b) 2. Abth., Naturkundlicher Theil. c) Izvestja muzejskega društva za Kranjsko, I. letnik z diploma. 4 gld. 92. Občna zgodovina, sp. J. Stare, kr. prof. v Zagrebu. 90. Zgodovina Novega Mesta. Sest. I. Vrhovec, c. kr. profesor. Zal. Mat. Slov. 1891.

V IV. oddelku: 53. Musterplan für landwirtschaftl. Bauten in Nieder-Oesterreich. 9. Blatt mit 12 Tafeln, 1886. 54. Uebersicht über den Stand des landwirtschaftl. Fortbildungsunterrichtes in Oesterreich Ende Februar 1885. 55. Narodne pesmi z napevi. Nabral in uredil J. Žirovnik, I. del (2. izd.), Ljubljana 1890. 20 kr. 56. Narodne pesmi II. del. 20 kr. 57. Narodne pesmi z napevi. Nabral v tuhinjski dolini S. Malenšek, četverglasno post. F. Gerbič. III. del izdala Gl. Mat. v Ljubljani, 1800. 20 kr. 58. LAVORIKA. Zbirka moških četverosplov in zborov. III. del, izd. Gl. Matica. a) I. tenor, b) II. tenor, c) I. bas, II. bas. 2 gld. 59. LAVORIKA. Zbirka mešanih četverosplov in zborov. IV. del, izdala Gl. Matica. a) sopran, b) alt, c) tenor, d) bas. Gl. Matica izdala: 60—67. Zbirka zborov in četverosplov za moške glasove, I. in II. zv. po 50 kr., IV. in V. 70 kr., XIII. 60 kr., XIV. 30 kr., XV. 40 kr., XVI. 80 kr. 68—70. Zbori in četverosplovi za mešane glasove, XVII—XIX. zv. po 50 kr. 71. Zbori za moške glasove, XX. zv. 72. Slava Stvarniku. Maša I. za moški zbor, ugl. A. Nedved, izdala Gl. Matica, 1883. Partitura in glasovi 70 kr. 73. K Tebi srea povzdignimo. Maša II. za moški zbor ugl. A. Nedved, izdala Gl. Matica 1884. Part. in glasovi 70 kr. 74. Cerkevni Glasbenik I. 1891. 2-05 gld. 75. So sollt ihr leben. Winke und Rathschläge für Gesunde und Kranke von Seb. Kneipp. 13. Aufl. 1891. 1-90 gld. 76. Meine Wasserkur durch mehr als 30 Jahre erprobt, von S. Kneipp. 32. Auflage. Kempten, 1891. 1-90 gld. 77. Trije mešani zbori: 1. Naša zvezda. 2. Veseli pastir. 3. Vijolični vonj. Ugl. A. Nedved,

* Ta prirastek priobčujemo vsled sklepa vplanske učiteljske konferencije. — *Pis.*

izdala Gl. Matica, 1891. 78. Gl. Matica izdala XXIII. zvezek: 1. Zastavenička. 2. Ponočni pozdrav. 3. Ne zabi me. 4. Podoknica. 5. Ko gledam Ti v oči. 6. Dekletu. 7. Nagrobna pesem. 8. Avstrija moja. Uglasbil A. Nedved. Ljubljana, 1891. 2 gld. (Konec prih.)

Z Grma pri Novem Mestu. Na kmetijski šoli na Grmu poučuje se v učiteljskem tečaju v nastopnem redu: g. vodja R. Dolenc poučuje o sadjarstvu, trtarstvu in kletarstvu in g. pristav Rohrman o živilinarstvu, gnojjarstvu in o pridelovanju krme. Pouk traja dopoldne po 3 ure in popoldne po 2 uri. Razven tega so še praktične demonstracije, katere se pa po okoliščinah določijo vsaki dan posebej.

Letos so v tem tečaju gg. učitelji in sicer: 1. iz črnomaškega okraja: Fr. Kopitar iz Gribelj, A. Kadunec iz Adlešič in J. Lokar iz Doblič; 2. iz litijskega okraja: K. Pikl iz Prežganja; 3. iz ljubljanske okolice: J. Cerar iz Škocijana; 4. iz kamniškega okraja: I. Toman iz Moravč; 5. iz kočevskega okraja: I. Zupanec iz Vel. Poljan; 6. iz kranjskega okraja: K. Benedik iz Smlednika in Fr. Gärtner iz Velesovega; 7. iz krškega okraja: V. Gebauer iz Šmarjete; 8. iz postojinskega okraja: J. Šuligoj iz Ostrožnega Brda; 9. iz radovljiskega okraja: J. Žirovnik iz Gorij.

Iz Ljubljane. (Razstava učil v Zagrebu. — Češki gostje.) Hrvatski učitelji priredé letos v Zagrebu razstavo učil. Znani so učitelji s Hrvatske, kako vrlo delujejo na šolskem polji, da koristijo tako svojemu narodu in povzdignejo ugled svojega stanú in prepričani smemo biti, da jim bode ta razstava v čast in ponos. Komur razmere pripuščajo, ne zamúdi te lepe prilike ter pobiti te počitnice v kraljevi Zagreb, da se pouči o trudu in marljivosti hrvatskega učiteljstva! Poroča se nam, da bode še celo s severne Češke prišlo nad 100 učiteljev ogledat si to razstavo. Za vsprejem čeških gostov se delajo v Zagrebu lepe priprave in kakor znano, bodo obiskali naši severni tovariši pri tej priliki tudi naše južne kraje: Reko, Pulj, Trst, Postojino, Ljubljano in Bled. Iz Prage se odpeljejo dné 13. t. m. zvečer ter pomudivši se jeden dan na Dunaji, dospejo v Zagreb dné 15. t. m. ob $\frac{3}{4}$ na 8. uro zvečer. Dné 16. se odpeljejo v Reko, kjer si bodo ogledali Trsat in Opatijo ter odšli potem v Pulj. Dné 20. bodo prispeli v Trst in ostali tam tudi dné 21. in si ogledali mesto, okolico in Miramar; nekateri pa pojdejo tudi v Benetke. Potem gredo v Ljubljano, kamor dospejo, kolikor je dosedaj znano dné 22. t. m. ob $\frac{3}{4}$ 3. uro. popoldne. Med potjo si bodo ogledali tudi postojinsko jamo. V Ljubljani nameravajo ostati dva do tri dni. Spodobi se slovenskemu učiteljstvu, da svoje severne tovariše kar najbolj mogoče lepo vsprejememo in pozdravimo ter vse potrebno ukrenemo, da jim bode bivanje med nami prijetno in zabavno. Odbor «Slov. učit. društva» je že sklenil, da jih pozdravi, jim preskrbi za dva dni

brezplačna prenočišča, razkaže zanimivosti ljubljanskega mesta in jim priredi s pomočjo ljubljanskih narodnih društev koncert z vojaško godbo s sodelovanjem pevskega društva «Ljubljana», sl. ljubljanskega kvarteta in tamburaškega zbora. Odbor «Slov. učit. društva» obrača se pri tej priliki do učiteljstva iz ljubljanske okolice in od drugod s prošnjo, da se komur je mogoče, udeleži vsprejema in koncerta. Če v enem prosimo tudi sl. okrajna učit. društva onih okrajev, kjer bodo češki učitelji potovali, da jih pri primerno pozdravijo, tako n. pr. v Postojini, v Kranju, v Lescah itd. ter na ta način vsi slovenski učitelji pokažemo, da so nam dobrodošli naši severni tovariši. Če bi se pa v spored potovanja kaj spremenil, se bode že to vse pravočasno naznanilo po slovenskih listih.

Iz Ljubljane. (Dalje.) Ta razstava je imela jako dobrejše uspehe. Naročilo se je za 1. mestno peto razredno deško šolo za 430 gld., za deklisko šolo pri sv. Jakobu za 140 gld., razven teh so naročile še c. kr. vadnica, spodnja gimnazija v Ljubljani, šole v Radečah, na Fužinah, na Barji učil v skupnem znesku nad 700 gld.

Počitnice v ljubljanskem mestu je nekoliko premenil razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta dné 17. svečana št. 15. Ta namreč odreja, da se imajo pustne počitnice opustiti, mesto njih pa imata prosti biti dva dneva konci prvega polletja, tako kakor na srednjih šolah.

Koliko skrbij ima mestni občinski svet za šolstvo kažejo dotacije, katere dovoljuje taisti leto za leton ljubljanskim šolam. Dobivajo pa:

I. mestna deška šola:

za stvarne potrebsčine	gld. 117—
za učila (zvezke, knjige itd.)	« 63—
za šolsko knjižnico	« 2250 = gld. 20250

II. mestna deška šola:

za stvarne potrebsčine	gld. 135—
za učila	« 84—
za knjižnico	« 30— = « 249—

Srazredna dekliska šola pri sv. Jakobu:

za stvarne potrebsčine	gld. 104—
za učila	« 56—
za knjižnico	« 20— = « 180—

Srazredna vnanja šola pri Uršulinkah:

za stvarne potrebsčine	gld. 144—
za učila	« 91—
za knjižnico	« 3250 = « 26750

Jednorazrednica na Barji:

za stvarne potrebsčine	gld. 13—
za učila	« 30—
za knjižnico	« 10—
za material k ženskim ročnim delom	« 20— = « 73—

Vse šole skupaj gld. 972—

To je blizo tisoč goldinarjev in vendar dobiva še vsaka šola skoraj slednje leto kako izredno podporo. Tako je dobila letos šola na Barji 100 gld. v nakup učnih pripomočkov.

Prebrala sta se še dva razpisa. Prvi omenja, kako je treba postopati s kuponi, katere imajo v Kleinmayrjevi zalogi izdane knjige, drugi pa določuje, da se imajo pri disciplinarnih preiskavah rabiti posebni, na novo sestavljeni stanovski izkazi. G. nadzornik pripomni, da dosedaj še ni bilo v Ljubljani upotrebljavati teh izkazov ter upa, da jih tudi v prihodnje ne bode. Nato šele podal nam je g. nadzornik svoje opazke o tem, kar je videl in slišal pri nadzorovanji.

To vseskozi strokovnjaško in zanimivo poročilo bilo je jako obširno. Moj spis bi postal predolg, ako bi hotel vse omeniti.

Utisek, katerega je ljubljansko šolstvo na g. nadzornika napravilo, je bil jako ugoden. Povsod je našel lepo disciplino, dobre učne uspehe. A kjer je veliko luči, je gotovo tudi nekaj sence.

Šolska poslopja in uprava ne zadostujejo povsodi zahtevam. Samo I. in II. mestna deška šola, šola v Marijanišči in trije višji razredi notranje šole pri mm. Uršulinkah so dobri, vse drugo je slabo. Najslabša je šola na Barji, katera ima tri peči in drvarnico v šolski sobi, pa vendar še zebe po zimi učitelja in učence. Slabi prostori so pri sv. Jakobu, prenizki pa v Lichtenthurnovem zavodu. Tudi v vnani uršulinski šoli je mnogo nedostatkov. Upati je, da se vse to sčasoma izboljša, nedostaki odpravijo. Mestni magistrat je dobil nalog za novo barjansko šolo primerne prostora, sestaviti proračun ter napraviti črtež zanj. Tako bode tudi po nekaterih drugih šolah notranja oprava napredovala. Mestna občina se mnogo trudi ter je napravila že nekaj novih klopij, popolnila zbirke učil in je izdatno pomnožila šolarske knjižnice, da se morejo zdaj kar naravnost vzorne imenovati.

Uradni spisi bili so večinoma v lepem redu. Pri otrocih, kateri so ostali neizprašani, mora biti naveden vzrok, zakaj se niso izprašali. Redi, kateri se izstopivšim učencem v izpustnice zapisejo, morajo biti v katalogu poočteni. Vsako vodstvo naj shranjuje koncepte uradnih spisov. Mnogokrat je treba kasneje vedeti, kaj se je pisalo. Vsi spisi, s koncepti vred, naj se konci leta povežejo v snopič, katerega inventar je opisati ter postaviti kot važen del taistega v šolsko registraturo. G. nadzorniku se zdi, da se važnost uradnih spisov ne jemlje dovolj v poštev.

Disciplina je bila povsodi lepa. Učiteljstvo se je izreklo, da ni imelo gledé discipline mnogo opraviti z učenci. Zapazilo se je tudi, da otroci ne kadé več tako cigaret na javnih prostorih, kakor se je to godilo. Vender naj se pa ta disciplina ne vzdržuje z

drakoničnimi sredstvi. Učitelj ne more zgojiti blazega značaja, če sam ni blag.

V učnem t. j. slovenskem jeziku so bili uspehi prav dobri. Posebno velik napredek napravile so v tem predmetu deklishe šole.

Branje. V prvem razredu naj se vaje s podvojenima soglasnikoma (lj, nj, br, bl, skl itd.) temeljitej vadijo. Nekateri otroci berejo berilne vaje pri velikih črkah gladko, prejšnje vaje s podvojenima soglasnikoma delajo jim pa še težave. G. nadzornika je veselilo, da so učenci v prvem razredu že do dobra poznali ločila. S prvega početka je že treba otroke vaditi, da pazijo na ločila. V višjih razredih bi bilo želeti nekoliko več estetičnega branja, osobito v deklisih šolah. Privatne šole skrbе boljše za to. Ker nimamo meščanskih šol, morajo nam taiste pač Srazredne ljudske šole nadomestovati in nadomestiti. Zato je gledati, da se učni smoter taistih popolnoma doseže, metodično postopanje izboljša, pouk vglóbi in sistematično uredi. Pesniški proizvodi se jemljó precej površno. Tu je treba, da si otroci dotično pesem preberó pred obravnavo doma, da si izpišejo v poseben zvezek vse neznane jim besede in izraze. Potem je treba v šoli razven vsebine obravnavati tudi pevsko mero, verz, stik, kitico in naposled je treba podati prav kratek životopis dotičnega pesnika. Deklice po višjih razredih naj se seznaniijo s slovensko literaturo kolikor mogoče.

Slovniški pouk je bil v obče prav dober. V nižjih razredih več vzgledov, manj pravil! V terminologiji ni jednakega postopanja. V nižjih razredih bodi taista izključno slovenska, v srednjih naj se preide v deških šolah polagoma na latinsko, v višjih razredih pa naj bode izključno latinska, katera kakor je letošnja skušnja pokazala, otrokom ne dela niti najmanjše težave, pa je z ozirom na gimnazije in realke jako potrebna. Učenci naj se ne mučijo preveč s sklanjativjo in s spregó. (Konec prih.)

Iz Ljubljane. (Abiturijentska veselica.) Če pogledamo v zgodovino učiteljskega stanu za par desetletij nazaj ter jo primerjamo glede veljave in važnosti učiteljstva z današnjo, moramo priznati, da se je storil v tej stvari velik korak naprej, katerega ima učiteljski stan najbolj zahvaliti državnemu šolskemu zakonu. Ta zakon je dal ljudskemu učitelju priliko do naobraževanja ter ga vsposobil, da s je pomaknil med druge omikane stanove. In res zapazimo dandanes ljudskega učitelja v vseh omikanih krogih, društvih in korporacijah, kjer je treba delovati za prospeh naroda. Prejšnja leta — daleč nam ni treba segati nazaj — je bil pa ljudski učitelj povsodi preziran, porabili so ga k večjem le še za prav navadnega slugo. (Konec prih.)

Društveni vestnik.

Iz Krškega. Dne 27. mal. srpana t. l. je zborovalo »Pedagogičsko društvo« na vrtu g. Gregoriča v Krškem. Predsednik g. F. Gabršek otvori 7. občni zbor s toplim pozdravom navzočnim; bilo jih je okoli petdeset udov in dokaj gostov, prijateljev šole. Vlado je zastopal c. kr. okrajni komisar g. Alfonz Pirc. Predsednik ga predstavi kot poznatega delovalca na literarnem polju.

Za tem omenja g. predsednik, naj se spominjamo najprej presvetlega vladarja Nj. Veličanstva Frančiška Jožefa I., in povabi društvenike na trikratni »živio«, na kar vse zaori »živio« in zapoje »Cesarsko pesem«. Potem poroča g. predsednik o društvenem delovanju minulega leta. Zadnji občni zbor je imelo društvo 15. mal. srpana l. 1891. Odbor je razpisal in povabil društvenike na 5. dan vel. travna t. l. k zborovanju v Kostanjevico, a radi v okolici razsajajoče kužne bolezni moral je je preklicati in odložiti na nedoločen čas.

Društveno delovanje se je stekalo poglavitno o izdanji petega »Pedagogičskega letnika«. Ker je društveno gmotno stanje dokaj neugodno, prisiljen je bil odbor, izdati ga za 2 leti, t. j. 1891 in 1892. Da bi si društvo pomaglo, razposlal je odbor vsem slovenskim učiteljem in učiteljicam povabila k pristopu, ponatisnjena iz letošnjega letnika, in vsakemu je pridal položni listek (ček). To nas stane sicer veliko, a nadejati se je povoljnega uspeha; slovenskemu učitelstvu mora biti vendar na tem, da si društvo opomore in da more nadaljevati pričeto literarno delovanje. Torej tovariši in tovarišice na noge, skušajte med prijatelji in znanci razpečavati »Pedagogičske letnike« in privabite jih v naš delokrog, potem bode društvo dobro napredovalo in svojo zadačo lahko izpolnjevalo; odbor se ne straši ne truda ne dela. Dokler bodo pa zaboji polni knjig in blagajna prazna, primorani smo mirovati. Odbor je prosil slavni deželni odbor za podporo. Prošnja še ni rešena in ni prišla na vrsto ne pri lanskem ne pri letošnjem zasedanju deželnega zbora; tudi se je odbor oglasil pri slavnem c. kr. deželnem šolskem svetu s prošnjo za odobrenje društvenih učnih knjig: »Vzgojeslovja«, »Ukoslovja« in »Dušeslovja« in za priporočbo pomožnih knjig: »Jezikoslovni pouk« in »Navod za risanje«, kar vse še ni rešeno. Kakor prejšnja leta, obračal je odbor tudi letos vso pozornost na stalno učilsko razstavo, in ima tudi v tem oziru zabeležiti lepe vspehe, kar kaže razstava sama, razvidi se pa tudi iz letnika.

Med letom se je odbor marljivo shajal k sejam. Konstituiral so je pa tako kakor prejšnja leta, kar je gg. tovarišem in gđc. tovarišicam itak znano iz »Pedagogičskega letnika«.

Tako je podal g. predsednik verno sliko o delovanju društva, osobito njega odbora. Za tem se je g. I. Lapajne v toplih besedah spominjal prerano umrlega nam tovariša, odbornika v našem društvu in vrlega sodelavca na pedagogičskem literarnem polju, g. F. Jamšeka, ravnatelja v rajhenburški šoli. Povabil je sodelavce v priznanje sožalja, naj mu zakličejo: »Slava mu in blag spomin!« Voli se mesto njega v odbor g. F. Rozman iz Krškega, drugi odborniki ostanejo prejšnji.

Mesto blagajničarice gđc. M. Michél, ki je na dopustu, poroča o gmotnem stanju društva g. predsednik. Dohodkov je bilo 459 gld. 89 kr., stroškov pa 454 gld. 30 kr., preostanka je torej 5 gld. 59 kr. in delež 12 gld., ki ga ima društvo pri posojilnici v Krškem. Račun se potem pregleda in odobri. Letnina se določi za prave in podporne ude na 1 gld., cena Letniku za neude pa na 1 gld. 40 kr.

G. Potrebin izreka željo, naj bi društvo podpiralo izdajo Nedvedovih 8 cerkvenih mešanih zborov. Iz društvene blagajne se temu ne more ustreči, torej predlaga dr. Romih, naj nabira naročnike med društveniki in gosti. Nabere jih precej.

Dr. Romih zahvaljuje na to g. predsednika na trudaljubivem, požrtvovalnem delovanju pri vodstvu društva, pri spisovanju, urejevanju, izdaji in razpečevanju »Pedagogičskega letnika«, čemur zbor soglasno pritrjuje.

F. Rozman omenja obilnega sodelovanja g. J. Bezlaja pri »Ped. letnikih«, na njegov predlog izreka mu zbor soglasno zahvalo.

G. Lunder nasvetuje, naj bi društvo vsaj dvakrat v letu zborovalo. Dr. Romih podpira ta predlog in po nasvetu g. Grčarja sklene se dvakratno zborovanje zunaj, enkratno pa v Krškem.

G. Potrebin želi še podpore slovenskim učiliškim abiturijentom pri njih veselici 4. t. m., po večstranskem nasvetu pobira isti proste doneske in nabere precejšnjo vsotico.

G. prvosednik zaključí na to 7. občni zbor s presrčno zahvalo za obilno udeležbo in vabi udeležence k vsestranskemu razširjevanju društva. Ob enem razlaga literarni pomen našega društva in »Pedagogičskih letnikov«.

Tako smo končali letošnji občni zbor »Pedagogičskega društva«. V veseli družbi nam je poteklo hitro popoldne in proti večeru smo se razšli vsak na svoj dom.

Vestnik.

Osobne vesti. Začasni učitelj na goriški vadnici g. Odilo Schaffenhauer je imenovan glavnim učiteljem na koperskem učiteljski. G. Davorin Judnič pride iz Košane na II. učno mesto v Trnovo pri Ilirski Bistrici. G. Ivan Cetel, učitelj v Škofji Loki, stopil je v stalni pokoj ter ob tej priliki dobil za dolgoletno uspešno delovanje in uzorno vedenje pohvalno priznanje od c. kr. deželnega in okrajnega šolskega sveta. — Naj še dolgo let srečno uživa zasluženi mir!

Umrli je dne 1. t. m. v Ljubljani ter bil dne 3. t. m. tu pokopan g. Ivan Zupan, umirovljeni kr. profesor velike gimnazije v Zagrebu, brat č. g. konzistorijalnemu svetovalcu profesorju Tomo Zupanu, v 49. letu svoje dobe. Bil je tudi v tujini zvest sin svojega naroda. V m. p.!

Za rokotvorni tečaj na Dunaji je poleg že imenovanih gg. učiteljev tudi dobil štipendijo g. Anton Lapajne, učitelj na deželni kmetijski šoli na Grmu.

Pripomoček proti odpiranju pisem. Nihče nima rad, da pride njegovo pismo v tuje roke, da ga čita oni, komur ni namenjeno. Hoteč temu priti v okoliščini, rabijo na Angleškem kaj priprosto sredstvo. Namesto na prednji, napišejo naslov na zadnji strani, kjer je pismo zalepljeno. Znano je, da gumi spusti, če zmočiš zalepljeno mesto z vodo; pismo, ki nosi naslov na zalepljeni strani, se torej ne more odpreti, da se to ne bi poznalo. Treba je samo pisati naslov še le takrat, ko je pismo že popolnoma suho.

Zahvala. Slavno društvo «Narodna šola» je zopet izvolila za mali znesek tukajšnji šoli mnogo raznega šolskega blaga vpslati.

Podpisana se v imeni obdarovane šolske mladine najtopleje zahvalujeta.

Ljubno, 6. mal. srpana 1892.

Franc Čebacs

pred. kraj. šol. sveta.

Aeg. Arselin

šolski voditelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1025

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Škofji Loki je takoj popolniti drugo, eventualno tretje ali četrto učno mesto z dohodki II., odnosno III. ali IV. plačilnega razreda. Umestjenje je stalno, za eventualno četrto mesto tudi začasno.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo do dne 27. vel. srpana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji
dne 12. vel. srpana 1892.

Št. 639

o. š. sv. Na jednorazrednici v Poljanici je stalno ali začasno popolniti mesto učitelja-voditelja s plačo IV. plačilnega razreda, opravilno in prostim stanovanjem.

Prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo do dne 18. vel. srpana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Novem Mestu
dne 2. vel. srpana 1892.

Listnica uredništva.

Lepa hvala vsem gg. dopisateljem in poročevalcem o okrajnih konferencah. Prosimo le potrpe-

ljnja, ker nismo še vsega mogli priobčiti. Vse pride na vrsto. — G. —tl v Šm.: Hvala lepa za trud, dobili pa smo poročilo že poprej od druge strani in je že stavljeno. Prosimo torej ob drugi priliki zopet kaj!

Nebliščeči lak za šolske table kakor tudi šolsko črnilo

se dobiva pri

Adolfu Hauptmann-u,

v tovarni oljnatih barv, firneža in lakov v Ljubljani.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisk R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.